

О. М. Костенко, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧИМІ ФІЗИЧНІ І ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Костенко О. М.

Професійно значимі фізичні і особистісні якості майбутніх учителів початкових класів

У статті розглядаються думку вчених з приводу професійно важливих фізичних якостей майбутніх учителів початкових класів. Приділяється увага визначенню професійно значимих фізичних і особистісних якостей.

Ключові слова: фізичні якості, особистісні якості, майбутні учителя початкових класів.

Костенко А. Н.

Профессионально значимые физические и личностные качества будущих учителей начальных классов

В статье рассматриваются мнения ученых по поводу профессионально важных физических качеств будущих учителей начальных классов. Уделяется внимание определению профессионально важных физических и личностных качеств.

Ключевые слова: физические качества, личностные качества, будущие учителя начальных классов.

Реформування національної системи вищої освіти, підвищення складності праці спричинили підвищені вимоги до підготовки майбутніх учителів початкових класів. У цьому контексті на перший план виходить розвиток професійно значимих фізичних і особистісних якостей в структурі професійно-прикладної фізичної підготовки. Тому питання пов'язані з визначення професійно значимих якостей, в аспекті професійно-прикладної фізичної підготовки, знаходяться в центрі уваги.

Стаття виконана в руслі досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка теми

„Теорія і методика профільного навчання за спортивним напрямком у старшій школі в умовах безперервної освіти” (державний реєстраційний номер 0108U002431).

Розглядом деяких питань обраної проблеми в структурі професійно-прикладної фізичної підготовки займалися О. Коломійцева Л. Кожевнікова, Л. Пилипей та ін. [1;2;3;5;6].

Метою даної статті є визначення професійно значимих фізичних і особистісних якостей майбутніх учителів початкових класів.

О. Коломійцева вивчаючи умови праці учителів початкових класів установила, що для даної категорії педагогічних кадрів важливим є вправи, спрямовані на розвиток статичної витривалості та витривалості м'язів плеча, спини та ніг [1; 2]. З цього можна сказати, що витривалість є важливою фізичною якістю для учителя початкової школи.

Витривалість і швидкість є тими фізичними якостями, які необхідні учителю початкової школи в галузі фізичної культури, вважає Л. Кожевнікова [3]. Ми цілком погоджуємося з автором на цей рахунок, але зазначимо, що витривалість і швидкість є важливими не тільки в галузі фізичної культури, а й в умовах повсякдення.

Наступні обов'язкові особистісні якості, на думку О. Селютіної [4], повинні бути у педагога з фізичної культури початкової школи:

- вимогливість до себе і дітей;
- компетентність в предметі що викладається;
- строгість;
- справедливість;
- доброта;
- чуйність;
- толерантність;
- шанобливість;
- урівноваженість.

Ми цілком згодні з О. М Селютіною, на рахунок важливості особистісних якостей, але зазначимо, що перераховані якості важливі не тільки педагогу початкової з фізичної культури, а й будь-якому спеціалісту в галузі початкової освіти. Необхідність уточнення обов'язкових якостей педагога з фізичної культури пояснимо тим, що специфіка праці вчителя початкової школи вимагає проведення уроків з фізичної культури.

Більш широкий спектр якостей, які необхідні студентам спеціальності «Початкова освіта», розглянутий у роботах Л. Пилипея [5;6]. Автор якості класифікує по наступним групам: загальні фізичні, спеціальні фізичні, психічні, інтегральні і моральні якості. До загальних фізичних якостей входять: високий рівень загальної фізичної і психічної витривалості, силової, статичної витривалості м'язів шиї, тулуба і ніг. Такі якості як високий рівень витривалості м'язів зорового аналізатора, статична витривалість тулуба, спритність рух, точна маніпуляція, сила верхнього плечового поясу відносяться до спеціальних фізичних якостей. В перелік необхідних психічних якостей включені спостережливість, високий обсяг розподілення, переключення, концентрація, розвинута коротка і довготривала пам'ять, стійкість уваги, операційне мислення. Високий рівень аналітичного і синтетичного мислення. Інтегральними якостями виступають: комунікативність, колективізм, уміння спілкуватися і взаємодіяти, ерудиція, широкий кругозір, урівноваженість, активність, ініціативність, високий рівень розвитку понятійного мислення, володіння науковими поняттями, здатність сприймати і розуміти різноманітні терміни. Необхідними моральними якостями є терпимість, тактовність, уміння слухати і розуміти, безкорисливість, чуйність, етичність [5; 6].

У нашому дослідженні фізичні і особистісні якості тісно переплітаються. До професійно важливих якостей учителя, які характеризують його з об'єктивно-психологічної сторони, необхідно віднести: організованість і дисциплінованість; пізнавальну і творчу активність; здатність до науково-дослідної діяльності. До якостей, які характеризують учителя з суб'єктивної сторони входять: мотивація, ціле полягання, самооцінка і впевненість [7]. На

нашу думку лише володіючи в повному обсязі професійно важливими якостями, визначеними дослідницею, можливо реалізувати освітні, виховні і оздоровчі завдання навчально-виховного процесу молодших школярів.

Процес нашого дослідження вважає необхідним визначити не тільки фізичні, а й особистісні якості майбутніх учителів початкових класів. Дослідження проводилося в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка. Для реалізації цієї мети було проведене анкетне опитування серед студентів-майбутніх учителів початкових класів першого року навчання віком 17 – 19 років. До переліку найбільш необхідних фізичних якостей були включені: витривалість, сила, прудкість, гнучкість та спритність.

На рахунок того, що витривалість є найважливішим з фізичних якостей, висловили думку 80 % респондентів. На другому місці у 60 % опитуваних є спритність. Трійку найбільш необхідних фізичних якостей замикає сила. Такої точки зору дотримуються 40 % студентів. На четвертому і п'ятому місці розташувалися відповідно прудкість (46,7%) і гнучкість (40%).

Визначення найбільш важливих особистісних якостей відбувалося по такому ж самому алгоритму, але замість фізичних якостей до переліку були включені особистісні якості. До переліку найбільш необхідних особистісних якостей входили: дисциплінованість, колективізм, цілеспрямованість, сміливість, рішучість, воля до перемоги.

Результати дослідження показали, що 80 % респондентів вважають найбільш необхідною особистісною якістю виступає дисциплінованість. На другому місці розмістилися колективізм і цілеспрямованість, такої точки зори дотрималися по 20 % опитуваних. Третє місце у переліку найбільш необхідних особистісних якостей посіла воля до перемоги (26,7%). Четверту і п'яту сходинку займає відповідно рішучість (33,3%) і сміливість (66,7%).

Підсумовуючи результати дослідження можна сказати, що до найбільш значимих для майбутніх учителів початкових класів є наступні фізичні і особистісні якості: витривалість, спритність, сила, дисциплінованість, колективізм, цілеспрямованість і воля до перемоги. У перспективі планується

визначити стан професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Література

1. Коломійцева О. Е. Оптимізація професійно-прикладної фізичної підготовки студентів середніх гуманітарних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 „Фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення”/ Коломійцева Ольга Едуардівна. – Х., 2006. – 18 с.

2. Коломийцева О. Э. Профессионально-прикладная физическая подготовка студенток педагогического вуза I-II уровня акредитации [Электронный ресурс] / О. Э. Коломийцева – Режим доступа: http://www.nbuu.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2007-11/07koohla.pdf4.

3. Кожевникова Л. К. Профессионально-прикладная физическая подготовка будущих учителей начальных классов : автореферат дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теория и методология физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры” / Кожевникова Людмила Константиновна. – Краснодар, 2008. – 22 с.

4. Селютина А. В. Непрерывное образование педагога физической культуры начальных классов [Электронный ресурс] / А. В. Селютина. – Режим доступа: <http://www.idopk.kspu.ru/ino/archive/004/17%20THE%20CONTINUOUS%20EDUCATION%20FOR%20PHYSICAL.pdf>

5. Пилипей Л. Н. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів [Текст]: монографія / Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ " УАБС НБУ", 2009. – 312 с.

6. Пилипей Л. П. Профілювання фізичних якостей у відповідності з ППФП вузів різних спеціальностей [Електронний ресурс] / Л. П. Пилипей // . – Режим доступа: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/8121/1/Profiling%20physical%20qualities%20in%20accordance%20with%20the%20universities%20of%20different%20specialties%20PART.pdf>

7. Пости Е. Е. Психологические основы профессионального становления личности учителя начальных классов: дис.... канд. псих. наук : 19.00.07 / Пости Елена Евгеньевна. – Владимир, 2000. – 225 с.

Kostenko A. N.

Professionally meaningful physical and personalities qualities of future teachers of initial classes.

In the article opinions of scientists are examined on an occasion professionally important physical qualities of future teachers of initial classes. Attention to determination is spared professionally important physical and personalities qualities.

Keywords: physical qualities, personalities qualities, future teachers of initial classes.

Відомості про автора

Костенко Олексій Миколайович – аспірант кафедри теорії і методики фізичного виховання Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Основні наукові інтереси зосереджені навколо проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Стаття надійшла до редакції 26.12.2012

Прийнято до друку 25.01.2013